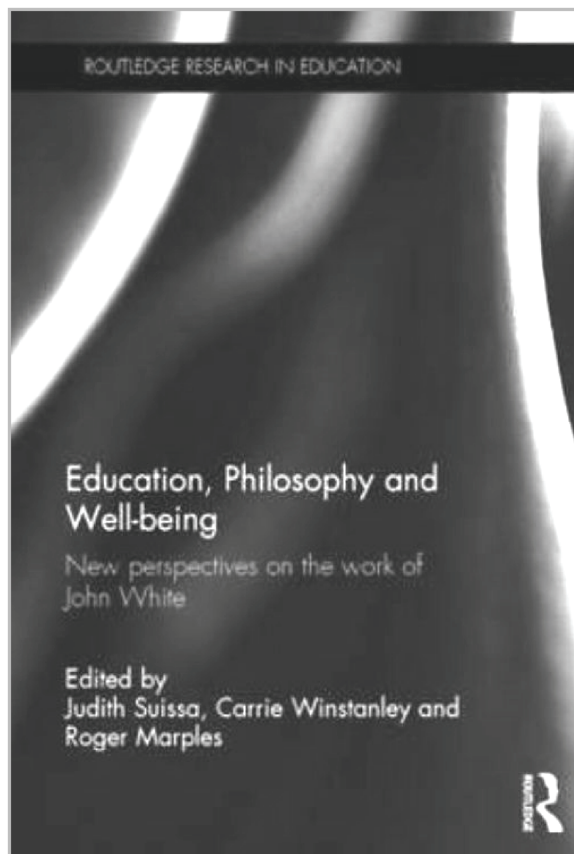

**Judith Suissa, Carrie Winstanley,
Roger Marples**
**EDUCATION, PHILOSOPHY AND
WELL-BEING:**
**New perspectives on the work
of John White**
London, New York, Routledge,
Taylor & Francis Group, 2015.

Knjiga *Odgoj, filozofija i dobrobit, nove perspektive rada Johna Whitea (Education, Philosophy and Well-being, New perspectives on the work of John White)* autora i glavnih urednika knjige Judith Suisse, Carrie Winstanley, Rogera Marplesa doprinosi rješavanju ključnih suvremenih pitanja u filozofiji odgoja pokazujući širinu i utjecaj rada Johna Whitea. Svako poglavlje kritički razmatra, nadovezujući se na rad Johna Whitea, dajući počast njegovom jedinstvenom doprinosu koji je svakako utjecao na disciplinu odgoja koju mi danas poznajemo.

Knjiga se sastoji od 15 poglavlja različitih autora. U uvodnom dijelu glavni urednici knjige Judith Suissa, Carrie Winstanley,

Roger Marples svojim zahvalama ostalim autorima poglavlja najavljuju sadržaj dajući biografiju Johna Whitea, snažnog zagovornika filozofije u odgoju, profesora emeritusa filozofije odgoja na Institutu za odgoj i obrazovanje Sveučilišta u Londonu, čiji središnji interes predstavljaju učenik i snažna povezanost s odgojnim ciljevima i obrazovnim programima. Ključne ideje autora bile su objediniti relevantna pitanja filozofije odgoja i šire odgojne prakse kao i želja za prikazom radova onih kolega koji se bave sličnim pitanjima slaganja ili osporavanja ideja Johna Whitea.

Prvo poglavlje autora Richarda Pringa pod nazivom *Liberalan odgoj* i njegovi ciljevi daje kratak povijesni kontekst nastanka tradicije filozofije odgoja na sveučilištu odgoja i obrazovanja u Londonu utemeljenog na radovima Richarda Petersa, Johna Whitea, Paula Hirsta, Roberta Deardena, John and Patricia White, Joan Coopera i kasnije Raya Elliotta, koji su pod utjecajem analitičke tradicije filozofije pridonijeli tijekom akademskih odgojnih i obrazovnih studija.

Richard Peters otvara značajne linije istraživanja i kritike, postavljajući pitanje podrazumijeva li se da je odgojena i obrazovna osoba ujedno i bolja osoba te koje su to ljudske osobine koje ju označavaju kao bolju osobu? Ovo se pitanje dotiče etike te se ujedno odgoj i obrazovanje može smatrati dijelom etike, drži autor. Kao što Jerome Bruner (1966) postavlja pitanje "Što je to što nas čini ljudima?" Ako su obrazovane osobe one koje su razvile sposobnost da misle i djeluju inteligentno, razmišljaju na odgovarajući način, u stanju su razumjeti i dati smisao fizičkim, društvenim i moralnim svjetovima koje su naslijedili, onda oni trebaju biti inicirani u različite oblike znanja i razumijevanja. Opće obrazovanje, kako autor navodi, omogućuje učenicima da ovladaju logičke mogućnosti razmišljanja, znanja i razumijevanja - ključne koncepte kroz koje su iskustvo i razmišljanje organizirani u pojedine načine, jedinstvene i različite načine kod kojih je istinitost izjava ispitana i potvrđena. Obrazovane osobe trebaju biti u stanju razmišljati kao znanstvenici, kao i povjesničari, poput matematičara, barem do određene ra-

zine - imati temelje za razumijevanje složenog svijeta u kojem žive i moraju djelovati.

Daje shvaćanje Whiteovog viđenja kreativnosti kao (i dalje) retoričkog krika tzv. progresivnog i obrazovanja usmjerenog na dijete što John White naziva "kultom kreativnosti". Međutim, biti kreativan jest proizvesti nešto vrijednosno, viđeno kao takvo, jer ispunjava logičke osobine za obavljanje takvih stvari dobro. Velik dio rada Johna Whitea usmjeren je na teorijsku i praktičnu raspravu gdje je naglašavao i istraživao srodne ideje o 'ljudskom procvatu', 'dobrom životu', 'autonomiji' i 'osobnoj dobrobiti'.

Razmatrajući posebno ciljeve odgoja, White tvrdi da velike odluke o školskim ciljevima ne mogu ostati samo na pojedinom učitelju, jer takvi ciljevi nadilaze osobne preferencije i dotiču se pitanja o društvu kojemu bi trebalo težiti, pritom navodeći kako političke odluke utječu na dobrobit pojedinca i društva. Autor poglavlja govori o tri područja u sklopu kojih se takvi ciljevi mogu ostvariti: značenju "ljudskog procvata" kao cilja odgoja, političkom okviru i procesu, te ulozi učitelja.

Biti čovjek prema Whiteu znači biti samostalan, živjeti život neovisno o drugima, ispunjen radostima, ugodom koja daje smisao životu. Nije moguće reći objektivno što čini takav život osim činjenice da daje osobi osjećaj vrijednosti, osjećaj života vrijednog življenja.

Formalno obrazovanje ima zadatak proširenje i produbljenje takvo znanje, barem što se tiče svaka mlada osoba može biti u mogućnosti upravljati svoj život inteligentnije, no naknadna spoznaja ostaje suviše odvojen od konkretne stvarnosti mladih ljudi i iskustva koja oni donose sa sobom u školu. Potrebna znanja mladima trebaju za smislenije vođenje života su izostavljena. Mnogi napuštaju školu bez potrebnog znanja i razumijevanja kako bi se zadovoljile osnovne potrebe i znanja koji će im omogućiti da žive zdrav život, nađu zadovoljavajući posao, estetski uživaju svijet oko sebe, ostvaruju demokratsko društvo. Uloga škole u tome je da osigura informacije, savjete i smjernice još u ranoj dobi kroz koje student može istraživati različita osposobljavanja i

mogućnosti zapošljavanja, uskladiti ih interesima i težnjama učenika i širokom gospodarskom kontekstu. Tako bi se kontekst uskladio s rastućom svjesnosti vlastitih sposobnosti, interesa i težnji. Autor završava poglavlje uvjerenjem o posebnoj ulozi nastavnika u društvu, čuvara kulturnih naslijeđenih dostignuća koja se prenose do dječjih umova, ne u smislu prenošenja znanja, nego osvještavanja važnosti takvih dostignuća, rastu samosvijesti i težnji za traženju smislenog života mladog pojedinca.

Drugo poglavlje "Od filozofije do povijesti" daje osvrt na knjigu Johna Whitea "Izum kurikuluma za srednjoškolsko obrazovanje" (2011) koji se dotiče tradicionalnog akademskog pristupa predmetima u srednjim školama, potom nezadovoljstvu uzrokovanom neprimjerenom prirodi ovakvog kurikuluma, te neuspjehu londonskih filozofa koji su zagovarali 1960-ih i 1970-ih godina široki akademski kurikulum temeljen na vrstama znanja ili razumijevanja. Naglašava se težnja Johna Whitea koji odstupa od tradicionalnog pristupa s težnjom pristupanju kurikulumu s gledišta cilja odgoja temeljenom na liberalno demokratskim vrijednostima. Naglašava Whiteovo zalaganje za škole gdje djeca istražujući dolaze do vrijednih spoznaja samostalno odabranih na temelju njihova interesa i težnji pritom spominjući problematiku kurikuluma za srednje škole koji je postao osporavajuće mjesto između različitih društvenih grupa, političke i lokalne vlasti, vjera i sekti, nastavnika, roditelja, radnika i učenika. Autor se dotiče i problematike nepostojanja dogovora oko pitanja poput znanja koje je najvrjednije kao i pitanja treba li prednost dati tradicionalnim predmetima ili stručnom, umjetničkom, humanističkom ili pristupu orijentiranom na dijete. Tradicija dominacije slijedi predmetne linije u kurikulumu za srednje škole i danas, stoga je takav kurikulum zreli za promjene, posebice uzmemo li u obzir napredak znanosti i tehnologije, komunikacije, globalizacijske procese te progresivan društveni i individualni napredak vremena u kojem živimo.

"Kurikulum i predmetno znanje" naziv je naslova koje razmatra Whiteovu knjigu "Prema obveznom kurikulumu" (1973)

dajući osvrt na obrazovanje koje mora težiti da dijete bude u središtu onoga što uči te da obrazovanje ne bi smjelo biti usmjereno na predmete budući da je obrazovanje mnogo više od stjecanja znanja o određenim predmetima i temama. Treba ga shvatiti kao stjecanje znanja o različitim načinima života kojima možemo težiti (prema White, 1973 to je način života posvećen znanosti, istini, povijesti, umjetničkoj kreativnosti, altruizmu, avanturizmu, hedonizmu, religiji, asketizmu, stjecanju dobara, stjecanju moći, obiteljskom životu, javnim poslovima, povratku prirodi, prepuštanju drugima da vode naš život, razmišljanju o zagrobnom životu). Budući da svi nastavni predmeti nisu jednako vrijedni, postavlja pitanje jesu li stoga i svi načini života jednako vrijedni. White smatra kako humanističke znanosti imaju središnju ulogu u kurikulumu za razliku od prirodnih znanosti jer "same omogućuju zajedno tkati ljudski život" (White, 1973: 63).

Središnji cilj škole stoga treba biti priprema učenika za život autonomnog i uspješnog angažmana u vrijednim odnosima, aktivnostima i iskustvima s naglaskom na činjenici kako cijela kurikulumska filozofija Johna Whitea u središte interesa stavlja učenika.

Autorica Janet Orchard u četvrtom poglavlju razmatra tri moguća tumačenja "vizije", tvrdeći da ova povezanost između viđenja i dobrog vodstva u uobičajenom jeziku potječe izvorno iz Knjige izreka, od čega najmanje tri interpretacije "vizije" odnosi se na kontekst vodstva i školovanje. "Vizija" se može koristiti za opisivanje privilegiranog oblika percepcije ili mentalnog viđenja. Alternativno, "vizija" može se koristiti za opisivanje sposobnosti kreativnog razmišljanja u smislu u kojem John White istražuje maštu u svojoj knjizi "Dječji um" (2002), potom idealu buduće države i sposobnosti najbolje prosudbe o čemu je riječ u ovom poglavlju. "Vizija" se koristi za isticanje važnosti maštovitog razmišljanja u životu školske zajednice, mjestu redovite i strukturirane rasprave o ciljevima, vrijednostima i težnjama za budućnost.

"Demokratsko zajedništvo i praktične ljudske mogućnosti" naziv je dijela knjige

u kojem Michael Fielding daje osvrt na značenje pojmova zajedništva i bratstva koji čine demokraciju kao važan način suvremenog življenja povezujući ga s neoliberalnim totalitarizmom gdje je poteškoća orijentiranja prema funkcionalizmu i odstupanju od čovjeka. Stoga je važno inzistirati na gledištu Johna Whitea i jasno postaviti ciljeve odgoja i obrazovanja.

Knjiga također daje osvrt na značenje i razumijevanje inteligencije te razmatra neke trajnije probleme i njihov utjecaj na obrazovanje. Povijest koncepta inteligencije je sam po sebi složen i kontroverzan s negativnom uporabom rezultata testova koji rade podjele i sprječavaju nove ideje. White ističe "čaroliju prošlih razmišljanja" (2006: 156) i potiče na oslobođenje od bilo nepravdne i konvencionalne perspektive. Ono što je potrebno jest razumijevanje inteligencije kao zaobljene koja time lakše ide ukorak sa složenosti društvenog i psihološkog ljudskog razvoja. Potreban je koncept inteligencije sa širim pogledom te naglaskom na mudrosti kao ključnim faktorom u psihološkim modelima, ali i raspravama s filozofijske perspektive. Autor govori o dobrobiti kao cilju obrazovanja. Pritom spominje Whiteov utjecaj na shvaćanje pojma dobrobiti gdje je naglasak ne samo na dobrobiti pojedinca nego i okoline gdje dobrobit može biti cilj odgoja i obrazovanja ovisno o tome kako se cilj razumije i shvaća. Ukoliko se odnosi na konačan odgovor u opravdanju zašto se djeca obrazuju i zašto su sadržaji obrazovanja takvi kakvi jesu, onda se dobrobit može smatrati konačnim ciljem.

Michael Hand govori o djelu "Obrazovanje i dobar život" osvrćući se na mišljenje Johna Whitea da je potrebno napustiti moralni odgoj u korist "obrazovanja za altruizam" (White 1990: 49) gdje argumentirajući nastoji pokazati da postoje ozbiljni prigovori moralnom odgoju i obrazovanju kao tradicionalno shvaćenom. Autor poglavlja nastoji pokazati da su Whiteova nesigurnost i prigovori moralnom odgoju neopravdani. Protivno primjedbama nesigurnosti, moguće je identificirati niz osnovnih moralnih normi koje su i široko prihvaćene i opravdane te slijediti te standarde nije ni pretjerano opterećujuće ni vezujuće za plit-